

Uitreiking Amsterdamprijs voor de Kunst 2017

Speech Annabelle Birnie

Een 'nieuwsgierig makende spanning'.... Die voelde ik afgelopen jaar zinderen in deze monumentale ruimte, waar ik in het publiek aanwezig was bij het uitreiken van de Amsterdamprijs voor de Kunst.

Het is een bijzonder genoeg en een buitengewoon eervolle ervaring om dit jaar vanaf het podium onderdeel te mogen zijn van de belangrijkste kunstprijzen van de stad: Geachte aanwezigen, locoburgemeester en wethouder Ollongren, onze mediapartners Parool en AT5, de onvolprezen Amsterdamprijs-jury – maar vooral de negen genomineerden dit jaar: graag heet ik u allen van harte welkom bij de uitreiking van de Amsterdamprijs voor de Kunst 2017

Op de gevel van deze voormalige kerk Paradiso staat 'de vrije gemeente'. De tekst stamt uit eind 19^e eeuw, waarbij net zoals in de jaren '60 mensen zich afkeerden van de heersende dogma's om een andere moraal na te streven; open voor andere culturen, afwijkende levensopvattingen, de kracht van creativiteit. Graag sta ik een moment stil bij de betekenis van culturele vrijheid in onze gemeente vandaag de dag. Want wat maakt Amsterdam niet alleen tot landelijke, maar ook tot culturele hoofdstad? Dat is de enorme diversiteit aan mensen en mogelijkheden; een plek waar traditie en innovatie hand in hand gaan en kunst en cultuur een onlosmakelijk onderdeel vormen van de metropool. Jaarlijks vormen de negen genomineerden van de Amsterdamprijs voor de Kunst met hun werk een afspiegeling van wat de stad op dát moment op kunstgebied in huis heeft. Om als grootstedelijk fonds met deze prijs de schijnwerper te mogen plaatsen op dat veelzijdige culturele kapitaal, is een mooie taak. Want het AFK investeert in kunst die het leven in de stad verrijkt, en stelt cultuur open voor een zo breed mogelijke groep Amsterdammers.

Kunst vormt van oudsher een 'vrijplaats' in onze maatschappij; een veste voor kunstzinnige pioniers, forecasters, rebellen en andersdenkenden die samen de veelkleurige levendigheid in de stad borgen. De creatieve ruimte – of het in onze geest is, de samenleving of in onze eigen stad – verdient het om ten alle tijden omarmd, ondersteund en zo nodig bevochten te worden. Als de kunst niet voor zichzelf opkomt, wie doet het dan? Een vraag met een meervoudig antwoord, dat sowieso besloten ligt bij de negen genomineerde makers en culturele organisaties dit jaar.

Negen excellerende talenten binnen één en dezelfde stad, verbonden door een passie voor cultuur. Allen leveren zij bijzondere prestaties die de kunst verder brengt, die collega's en publiek weten te

inspireren en te raken, elk zich individueel onderscheidend door één bepalende factor: Allen zijn reizigers die zich bovenop de tijdsgeest bewegen; met de kunst als barometer in de hand. Ze beschikken over een feilloos gevoel voor actuele ontwikkelingen en beperken zich niet door grenzen te stellen aan de reikwijdte van hun talent. Ze zijn vóór alles in staat om te schakelen: Tussen diverse kunstvormen, podium en publiek. Ze leggen vast, geven betekenis en voegen toe: als belichaming van de eigentijdse ‘uomo universale’ zijn zij nooit voor één gat te vangen. Ze reizen tussen stromingen, landen en culturen, *underground of mainstream*. Moeiteloos schakelend tussen zichzelf en de ander - want vernieuwen doe je niet alleen. Het vervult me met trots als ik hen hier zie zitten op de eerste rij: Graag een warm applaus voor de negen genomineerden!

Als kunstfonds van de stad zijn we daarnaast trots op hoe – een jaar na de aangepaste kunstenplansystematiek - de concrete uitvoering van de meerjarige financieringsvormen bij het AFK zijn beslag krijgt. We zien hoe vierjarig gefinancierde instellingen wederzijdse inspiratie halen uit creatieve samenwerkingsverbanden. Instellingen als bijvoorbeeld De Krakeling, EYE, het Grachtenfestival, Rembrandthuis, CBK Zuidoost en het Nederlands Blazersensemble dragen bij aan een veelzijdige programmering in de stad, die niet alleen in eigen huis tot de verbeelding spreekt - maar ook reikt tot ver in de stadsgebieden. We zien nieuwkomers in het bestel via de Tweejarige regeling die hun naam en faam uitbouwen vanuit een sterke artistieke drive, zoals fotofestival Unseen, muziektheater het Zonnehuis en modeplatform voor jong talent MOAM. Ook hebben we de eerste, veelbelovende aanvragen ontvangen binnen de dit jaar gelanceerde innovatieregeling – die vierjarig door het AFK gefinancierde organisaties en de vier Cultuurhuizen van de A-Bis ruimte bieden om in te spelen op onverwachte kansen die zich aandienen buiten hun meerjarige ondernemingsplan om.

Dat is tenslotte waar het AFK haar meerwaarde kan laten zien. Door aan te haken én in te spelen op de bewegingen in een sector die nooit stil staat. Door flexibel en faciliterend te zijn aan de makers – en niet andersom. “De verbinding met andere werelden en maatschappelijke ontwikkelingen zijn tenslotte de grote winsten van onze tijd”, aldus minister Bussemaker in 2014 tijdens een groot sociaaleconomisch forum voor 51 landen uit Azië en Europa. Eén blik op de genomineerden van dit jaar vertelt me dat de culturele toekomst van de stad gebeiteld zit – ook ná maart 2018.

Was het eind jaren zestig de ‘generation of love’ die cultureel-maatschappelijke barrières slechtte, opnieuw timmert er een generatie aan de weg die een energiek tegengeluid geeft aan het *establishment*, vol van hedonisme. Ze maken onderdeel uit van een tijdsgeest waarin de nadruk op bezit afneemt en er meer ruimte is voor verbeelding en verdieping en het belang van een zinvolle tijdsbesteding, met aandacht voor de omgeving – we hopen dat je je over twintig jaar niet meer kan voorstellen dat we niet duurzaam waren.

Waarom zou je, als je in één flat woont, met z’n allen honderd gereedschapskisten hebben? Steeds meer stedelijke projectontwikkelaars werken in collectief verband met kunstenaars – om samen na te denken over leefbaarheid en de deel-economische aspecten van het wonen in een veranderende stad, die in dichtheid toeneemt. Gemengde woonvormen accentueren de levendigheid van de metropool: Neem het Ramses Shaffyhuys aan de Oostelijke Handelskade, waar ouderen wonen en

jongeren hun podium hebben: naast een kleinschalige woon- en zorggroep, zijn hier onder meer ateliers, expositieruimten en een klein theater gevestigd. Of de voormalige Bijlmerbajes, waar een AZC is gehuisvest op hetzelfde terrein als de broedplaats Lola Lik. Als grootstedelijk fonds vinden we het van grote waarde om op zo'n plek kunstprojecten te kunnen financieren als het Tijdelijk Museum, waar gerenommeerde kunstenaars de historie van de tot de verbeelding sprekende locatie als startpunt nemen om vervolgens de verbinding te zoeken met de nieuwe bewoners.

Met de toenemende druk op het centrum neemt het belang van leefbaarheid toe, tot in de haarvaten van de stad. Het bewustzijn hierover leeft al langer bij het AFK dan de afgelopen beleidsperiode, in aanloop naar de komende gemeenteraadsverkiezingen. Het AFK draagt bij aan de verbinding en leefbaarheid in de stad met het gericht uitbouwen van het reeds beproefde concept van de Cultuurverkenner in de wijken en het lokale Fonds voor Oost: een platform dat cultureel-maatschappelijke projecten ondersteunt die zorgen voor buurtcohesie. Zowel in Noord, Nieuw-West als Zuidoost zijn de ontwikkelingen rondom de lokale fondsen veelbelovend, en zullen dit jaar nog de eerste stappen worden gezet op gebied van lokale werving en verdeling van middelen om de wijken nog leefbaarder te maken.

De waarde van een sterke culturele infrastructuur in de stad, die kansen biedt aan getalenteerde makers en culturele organisaties zoals de negen genomineerden voor de Amsterdamprijs voor de Kunst is groot. Dat wordt zeker ook gezien door locoburgemeester en wethouder Kunst en Cultuur Kajsja Ollongren, die ik graag het woord geef. Dan ga ik nu gelijk het prijzengeld overmaken!

Amsterdam, 24 augustus 2017